EBÛ ABDULLAH CAVPÂRE

Allahü teâlânın sevgili kullarının ileri gelenlerinden. Künyesi, Ebû Abdullah'dır. Bizans sınırında bir yer olan Cavpâre ve Hemedan'a nisbet edilir ve sofî lakabıyla tanınırdı. Dördüncü asrın ortalarında vefât etti.

Çeşitli bölgelere seyahatlerde bulunan Ebû Abdullah Sofî (radıyallahü anh), Mısır’da Şeyh Ebû Bekr-i Zekkâk-i Mısrî hazretlerinin sohbetinde kemale geldi. Daha başka birçok büyüklerin sohbetinde bulunmakla şereflendi. İnsanları günahlardan sakındırmak için çok uğraştı. Talebeleri ve halk, sohbetlerinden çok istifâde etti. Yaptığı herşeyi Allahü teâlânın rızâsı için yapar, karşılığını yalnız O’ndan beklerdi. Mısır’da halk ve devlet adamları onu çok sever, hürmet ederdi. Mısır’daki İhşidî emirlerinden Kâfur onun talebelerindendi.

Dostları anlatır: Gönlünü her şeyden nefret ettirerek, hiçbir şey yememeye ahdetti. Mescid-i Şünûziyye’de otururken yemek getirdiler. Yine günlünü ondan nefret ettirerek yemedi. Dostları: “Her getirilen şeyi reddediyorsun. Artık şundan yiyiniz” dediler. Israra dayanamayıp ondan birkaç lokma yedi. O gece rü’yâsında, “Gönlünün istemediği şeyi yedin. Sana bir belâ vereceğini bilmez misin?” denilip azarlandı.

Üstadı Ebû Bekr-i Zekkâk-i Mısrîye “Kiminle sohbet edeyim?” diye sordu. (Senden olan herşeyi Allahü teâlâ görür) dediğin zaman, senden nefret ederek ayrılmayan kimse ile sohbet et” buyurdu.

Şeyh-ül-İslâm Abdullah-i Hirevî hazretleri bu husûsta şöyle buyurdu: “Arkadaşlık, kişinin ayıbı ortaya çıkınca anlaşılır. Ayıpsız kul olmaz. İyiliğini gördüğün kimse ile sohbet edip, ondan ayıp ve kusur görünce ayrılmak, sohbet değildir. Sohbet, ayıbı gördükten sonra ortaya çıkar. Elbetteki, dinî bir ayıp veya bid’at cinsinden bir ayıp olursa, onu gizlemek iki yüzlülük ve alçaklık olur. İnsan ma’sûm değildir. O ayıp ve günah işleyebilir. Ama dinde kusurluluk ve bid’atin ma’zûr görülecek bir tarafı yoktur.”

İmam-ı Şafiî hazretleri de: “Kendisi ile, zararından korunmak için güzel muâmelede bulunduğun kimse, dostun değildir” buyurdu.

Şeyh-ül-İslâm Abdullah-i Hirevî hazretleri, “Birisine karşı hatâ ve ayıp işlediğinde özür dilediğin ve iyilik ettiği zaman tefekkür ettiğin kimse dostun değildir” buyurdu Çünkü dostun seni ayıbınla kabûl eder.

Bu husûsta Yahyâ Muâz-ı Râzî hazretlerine, “Kiminle sohbet etmek gerektir?” diye soruldu. “Hasta olduğun zaman senin ziyâretine gelen ve bir kabahat işlediğin zaman da senden özür dileyen kimse ile sohbet et. Sohbetin hakkını vermek, kendi hakkını istememek, kendi ayıbını görmek, başkalarının da ayıpları için özür dilemek sohbetin şartlarındandır. Suç ve günahın her zaman kendinden sâdır ettiğini unutma” buyurdu.

Mısır’daki, İnşidî emîri Kâfur, âlimlere çok hürmet eder, sapıklara hayat hakkı tanımazdı. Yıllarca Fâtımîlerin zulmünden, Kâhire’yi korudu. Sağlığında, Fâtımîler oraya giremedi. Birgün, Ebû Abdullah Cavpâre’ye bir hayli altın gönderdi. “Bu askere âittir, ben kabûl edemem” deyip geri gönderdi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Nefehât-ül-üns sh. 173